

PERSBERICHT

21 november 2007

Rekenhof wijst op onvoldoende inzicht in kosten en effecten van TBS in het onderwijs

Het Rekenhof onderzocht de terbeschikkingstelling wegens persoonlijke aangelegenheden voorafgaand aan het rustpensioen van de personeelsleden van het onderwijs (TBS). Het stelde vast dat de doelstellingen van de maatregel onvoldoende specifiek en meetbaar waren. De doelstelling arbeidscomfort speelt wellicht al sinds 1984 mee, maar is nooit uitdrukkelijk verwoord. Doelstellingen en modaliteiten werden op regeeringsniveau geformuleerd, terwijl dat volgens het Rekenhof op het niveau van de decreetgever had moeten plaatsvinden. Voorts volgt de administratie de maatregel te beperkt op en is er onvoldoende inzicht in de kosten. In 2007 had de Vlaamse overheid een afweging en eventueel een aanpassing gepland, die evenwel uitblijven.

Weinig uniforme regeling

In 2006 genoten bijna 11.200 onderwijspersoneelsleden TBS. Het stelsel is sinds zijn invoering in 1984 meermaals hervormd wegens het wegvallen van de oorspronkelijke motieven, met name arbeidsherverdeling tegen jeugdwerkloosheid. Verschillende uitvoeringsbesluiten regelen de toekenningsmodaliteiten voor niet-hoger en hoger onderwijs, maar deze regelingen missen terminologische uniformiteit. Bovendien is de specifieke regeling voor kleuteronderwijzers onsamenhangend en vertoont de regeling voor het niet-hoger onderwijs een hiaat in de cumulatiebeperving.

Vlaamse Regering

De decreetgever heeft de mogelijkheid tot vervroegde uitstap voor het onderwijspersoneel vastgelegd, maar droeg de regeling van de modaliteiten op aan de regering. De doelstellingen blijken dan ook vooral uit stukken van de Vlaamse Regering of beleidsbrieven van de minister. Nochtans verplicht de Grondwet volgens het Rekenhof tot een decretale regeling van de essentiële elementen.

Vage doelstellingen

Toen de decreetgever in 2000 besloot terbeschikkinggestelde personeelsleden tijdelijk weer in actieve dienst te laten treden, leek dit in tegenspraak met de originele TBS-bedoelingen. Deze maatregel had weinig succes. Bij de aanpassing van de TBS-regelgeving in 2002 werden als doelstellingen gesteld: het tekort aan leerkrachten opvangen en de werkzaamheidsgraad van de bevolking verhogen. Deze doelstellingen waren weinig specifiek en meetbaar. Zij maakten evenmin een onderscheid tussen hoger en niet-hoger onderwijs, hoewel mag worden aangenomen dat die verschillende personeelsbehoeften hebben.

Effecten

In het hoger onderwijs heeft de bevoegde dienst de financiële gevolgen van de uitstroom van personeelsleden door TBS afzonderlijk opgevolgd in specifieke opvolgingsrapporten met een budgettaire historiek en nauwkeurige

prefiguraties. De opvolging van de TBS in het niet-hoger onderwijs is erg verschillend en gebeurt met jaarlijkse arbeidsmarktrapporten. Recent bevat ook het statistisch jaarboek gegevens. Deze opvolging is nog te beperkt of eenzijdig en onvoldoende gericht op de evaluatie van de doelstellingenrealisatie. De Vlaamse overheid had voor 2007 een afweging van de TBS-maatregel en de eventuele inpassing ervan in de globale eindeloopbaanproblematiek in het vooruitzicht gesteld. Die heeft nog niet plaatsgevonden.

Trends

Het Rekenhof heeft zelf enkele gegevensbestanden geanalyseerd. Het ontdekte zo enkele opvallende trends:

- 62% van de personeelsleden die kunnen uitstappen, doen dat effectief ook.
- De afgelopen vijf jaar is het aandeel terbeschikkinggestelde personeelsleden in de betrokken leeftijdsgroep 10% gedaald.
- Het gewoon basisonderwijs kent het grootste aandeel terbeschikkinggestelde personeelsleden.
- De plaats van tewerkstelling heeft weinig invloed op het aandeel terbeschikkinggestelde personeelsleden.
- Het aandeel vrouwen dat TBS geniet is aanzienlijk hoger dan het aandeel mannen.
- Personeelsleden die vóór hun TBS loopbaanonderbreking genoten, ondervonden geen financieel nadeel bij hun uitstap.

Kostenplaatje

Voor het niet-hoger onderwijs geeft de begroting geen informatie over de kredieten voor TBS. Ook de interne werkdocumenten voor de begrotingsopmaak bieden nog te weinig inzicht in de evolutie en raming van de TBS-budgetten. Voor het hoger onderwijs zijn de TBS-budgetten duidelijker. Toen de Vlaamse Gemeenschap deze kosten in 2001 overnam, onderschatte zij echter de vereiste budgetten. De werkelijke uitgaven lagen in de periode 2001-2006 39 % hoger. De laatste jaren maakt de bevoegde dienst wel gedetailleerde ramingen en prognoses, zodat toekomstige budgetten wellicht correcter zullen zijn.

Dossierbeheer

De risico's op fouten zijn beperkt. De administratie heeft dan ook al heel wat interne beheersingsmaatregelen ingebouwd. Een steekproef liet het Rekenhof toe te concluderen dat het foutenpercentage laag tot middelmatig is: minstens 2,45% van de personeelsdossiers vertoont een wachtgeldfout. De administratie zette alle opgemerkte fouten recht.

Het verslag van het Rekenhof *Terbeschikkingstelling wegens persoonlijke aangelegenheden voorafgaand aan het rustpensioen in het onderwijs staat integraal op de internetsite van het Rekenhof (www.rekenhof.be).*

Met eventuele vragen kunt u terecht bij Marc Galle of Terry Weytens, stafdienst Publicaties, telefoon: 02/551.86.65 of 02/551.84.66